

Hayvansal Gıdalarda Veteriner İlaç Kalıntıları

FARMAKOLOJİ

- Farmakoloji kelime olarak ilaç bilimi demektir; bu Yunanca ilaç manasına gelen *farmakon* ve bilim anlamına gelen *logos* kelimelerinden türetilmiş bir isimdir. Farmakoloji geniş anlamda hastalıkların önlenmesi, sağaltımı ve tanısında kullanılan ilaç ve diğer maddelerden bahseder.

- Bu maddelerin kaynakları, fiziksel ve kimyasal özellikleri, hazırlanma ve terkip edilmeleri, sağaltımda kullanılan miktar ve şekilleri, vücuda giriş yolları ve farmakokinetikleri ile etkileri başlıca ilgi alanını oluşturur. Yeni ilaçların geliştirilmesi ve sağaltımda kullanılmaları ile farmakogenetik de uğraş alanı içindedir.

- *Farmakolojik yönden inert olmadıkça mutlak anlamda zararsız bir maddenin bulunmadığı akılda tutulmalıdır.* Bu ise, herhangi bir ilacın istenen etkileri yanında, istenmeyen etkilerinin de olabileceğini gösterir; yani, her ilaç için bir risk söz konusudur. İşte, bu olumsuzluğun hasta yönünden en aza indirilebilmesi için hekim ilacın vücuttaki etkileri, kullanım yerleri, kullanılmaması gereken durumları, uygulayacağı ilaç miktarı, uygulama aralığı ve ilaç farmakokinetiğini çok iyi bilmelidir. Temel bir fizyoloji, biyokimya ve anatomi bilgisini gerektiren bu durumu özümlediği ölçüde hekim uygulayacağı sağaltımda başarılı olacaktır.

Veteriner Hekimin Sorumlulukları

- Klinikte ilaç kullanan veya reçeteyi düzenleyen veteriner hekimin 2 önemli sorumluluğu vardır; bunlar **hayvanı etkili bir şekilde tedavi etmek** ve bunu yaparken de besin değeri olan hayvanlarda **gıda güvenliğini göz ardı etmemektir**. Bu durum esasta **veteriner ilaçlarının kullanımında iyi pratikler** veya tam Türkçe karşılığı olarak veteriner ilaçlarının **bilinçli ve güvenli** kullanımı diye bilinir. Son durum esasta ilaç reçetesinin yazılması, ilacın uygulanması, dağıtım ve kontrolü ile ilgili düzenlemelerin en önemli kısmını oluşturur. Burada hekim birçok durumu gözetmek zorundadır.

- Hekim, hastalığın doğru tanısı ve doğru ilaç seçimini takiben, ilacı zamanında kullanması gerekir; bunun için de, ilacın etkisi, emilmesi ve atılması, bunları değiştiren faktörler, kullanım yerleri ve kullanılmaması gereken durumlar, yan ve zehirli etkileri, doz ve kullanım kısıtlamasıyla ilgili bilgilere sahip olması gerekir; böylece, en az riskle hastanın ilaçtan istenen ölçüde yarar görmesini sağlayacaktır.

- Farmakolojik yönden inert olmadıkça, güvenli bir madde yoktur; bu sebeple, hastanın sağlığı yönünden ilaç kullanımıyla ilgili olarak yarar/zarar durumunu değerlendirmelidir. Buna göre, hastanın yaşamını tehdit eden bir hastalığın sağaltımında önemli bir risk göze alınabilirken, daha az ciddi hastalıkların kontrolünde çok az bir risk kabul görmeyebilir. Bu sebeple, ilaç kullanımının gerekliliği önemli bir sorundur.
- Veteriner hekim hasta hayvan(lar)ı sağlam(lar)dan ayırmalı ve mümkünse bireysel olarak tedavi etmelidir.

- Tanıyı takiben, ilaç veteriner hekimin kendisi tarafından veya nezaretinde yapılmadığı zaman, uygulamayı yapan kişi ilacı prospektüsünde belirtilen doz ve doz aralığında kullanmayı esas almalıdır.

- Veteriner hekim(ler) kontrolsuz ve sınırsız ilaç kullanmaktan kaçınmalıdır; zira, ilaç israfı yanında, bu durum besin maddeleri ve çevrenin kirlenmesine, bakteri, protozoa, böcek, iç parazitler gibi zararlılar arasında ilaca dirençli suşların ortaya çıkmasına yol açacaktır.

- Hayvanlar için koruyucu uygulama programları yapmak; iyi bakım ve besleme uygulamalarının hayvanların hastalıklara yakalanma sıklığını azaltacağı yönünde bilgiler vermek de veteriner hekimin görevleri arasındadır.